

Τὸ Θέατρο

ΣΑΙΞΠΗΡ : «Μάκβεθ» Θέατρο Κοτοπούλη.

Ὁ κ. Παπᾶς, ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἠθοποιούς μας, ἀπότυχε στὸ ρόλο τοῦ Μάκβεθ. Ἀπότυχε ὄχι γιὰ κανένα ἄλλο λόγο, παρά γιατί, κατὰ τὴ γνώμη μας, δὲν εἶναι φτιαγμένος γιὰ ρόλους τοῦ κλασικοῦ θεάτρου.

Κι' εἶναι περίεργο πῶς οἱ κριτικοὶ ποὺ ἀπασχολήθηκαν ὅλες τοῦτες τὶς μέρες μαζί του δὲν τόνισαν αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Ὁ ἠθοποιὸς κλασικῶν ἔργων χρησιμοποιεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον γιὰ ν' ἀποδώσει τὸν ἥρωα ποὺ ἐρμηνεύει ἐξωτερικὰ μέσα, πρᾶγμα δύσκολο στὸν κ. Παπᾶ μέ τὸ κατ' ἐξοχὴν συγκρατημένο καὶ λυτὸ ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία παίξιμο. Ἀπεναντίας οἱ δικές του ἱκανότητες τότε μόνο ἀναδείχονται μ' ὄλο τὸν πλοῦτο τους ὅταν ὑποκρίνεται ρόλους ψυχολογικοὺς ἐσωτερικῶν δραματικῶν καταστάσεων συγχρόνων ἔργων, ὅπου ὁ ἠθοποιὸς δὲ μεταχειρίζεται «κοθόρ- νους» γιὰ νὰ ἐκφράσει πάθη καὶ αἰσθήματα.

Ὁ κ. Παπᾶς εἶναι ἠθοποιὸς τοῦ σημερινοῦ διανοητικοῦ ἀνθρώπου μέ τὴν πολὺπλοκὴ ψυχοσύνθεση, τὸ σαρκασμὸ του, τὶς ἀμφιβολίες του, τοὺς δι- σταγμούς του, τὰ προβλήματα του, τὶς ἀρετές καὶ τὶς κακίες του.

Σ' αὐτὸ δὲν ἔχω παρά νὰ φέρω ἓνα παράδειγμα. Τὸ ἀλησμόνητο παί- ξιμὸ του πρὶν ἀπὸ πέντε ἔξη χρόνια στὸ ρόλο τοῦ Ρασκολνικῶφ. Χωρὶς ἐμ- φιβολία, κανεὶς ἠθοποιὸς ἀπ' τοὺς δικούς μας δὲ θὰ ἀπέδιδε τελειότερα τὸν πολυσύνθετο διανοητικὰ καὶ ψυχικὰ Ντοστογιέβσκιω ἥρωα ὅπως τὸν ἀπέδωσε ὁ κ. Παπᾶς.

Γιατί ὁμως ; Γιατί ἀφοῦ καὶ στὸν «Μάκβεθ» ὑποκρίνεται ἓνα παρόμοιο καθ' ὅλα ρόλο, στὸν ἓνα πετυχαίνει ἀπόλυτα καὶ στὸν ἄλλο ἀποτυχαίνει σχε- δὸν ἐντελῶς ; Ἀπλούστατα, γιατί ἐνῶ ὁ Ρασκολνικῶφ στὸ «**Ἐγκλημα καὶ τιμωρία**» εἶναι ἓνας τωρινὸς ἐγκεφαλικὸς καὶ διανοητικὸς τύπος, ὁ Μάκβεθ ζεῖ στὸ σκότος ἑνὸς βάρβαρου Μεσαιῶνα, ὅπως βάρβαρος εἶναι κι' ὁ ἴδιος.

Γιατί ἐνῶ ὁ ἓνας ἔχει μέσα του ἀτέλειωτη κλίμακα ἀπὸ ἀγωνιώδη προ- βλήματα, ποὺ τὸν τυραννοῦν ἥπια καὶ σιγανά, ὁ ἄλλος παλεύει κατ' εὐθείαν μέ ἐφιάλτες καὶ κραυγὲς κολασμένου.

Κι' ἐδῶ βλέπουμε τὴν πλάνη τοῦ κ. Παπᾶ. Ἐπαιξε τὸ Μάκβεθ ὅπως ἔπαιξε τὸν Ρασκολνικῶφ. Συγκρατημένα καὶ ἐσωτερικὰ. Παράβλεψε τὴν πολὺ κοινὴ ἀλήθεια πῶς οἱ ἀνθρώπινες πράξεις μπορεῖ νὰ εἶναι πάντα οἱ ἴδιες μέσα ἀπὸ τὶς ἐποχὲς καὶ τοὺς αἰῶνες, ὁμως ἡ ἀντήχησή τους στοὺς κό- σμους τῆς συνείδησης καὶ τὸ ἐξωτερικὸ τους φανέρωμα εἶναι ὀλότελα δι- φο- ρητικά,

Τὸ μαρτύριό τοῦ Μάκβεθ ὕστερα ἀπὸ τὸ φονικὸ εἶναι ἓνα ἀβάσταχτο μεσαιωνικὸ μαρτύριο, ἐνῶ ἡ αὐτοανάλυση τοῦ Ρασκολνικῶφ μοιάζει μέ βραδὺ ἀποσυνθετικὸ δηλητήριον. Ὁ δολοφόνος Ρασκολνικῶφ δὲ μοιάζει σὲ κανένα σημεῖο μέ τὸ δολοφόνον Μάκβεθ. Ὁ ἓνας ἐνεργεῖ κατόπιν μακρᾶς διανοητικῆς διεργασίας κι' ἀφοῦ πείσται πῶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκοτώσει, ὁ ἄλλος ὑπακούει στὶς ὁρμὲς τοῦ φιλόδοξου πάθους του, ξέροντας πῶς κάνει ἓνα τρο- μερὸ ἔγκλημα ποὺ ὄλοι οἱ νόμοι, ἀνθρώπινοι καὶ θεϊκοί, καταδικάζουν. Ὁ κ-

Παπᾶς χάνει τὸ ἔδαφος ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποῦ ἡ Λαίδη Μάκβεθ τοῦ ὑποβάλλει τὴν ἰδέα τοῦ φόνου κ' ἐκεῖνος τῆς λέει : «Σώπα».

Αὐτὸ ὅμως τὸ «σώπα» ἔπρεπε νὰ σκορπίσει τὸ ρῖγος στοὺς θεατὲς μπάζοντάς τους ἀμέσως στὴ φρίκη αὐτῶν ποῦ μέλλει νὰ συμβοῦν. Εἶναι ἡ ἀπελπισμένη κραυγὴ ἐνὸς θύματος στὶς ὑστατες στιγμὲς τῆς πάλης του μὲ τὸ φωνειά του. Καὶ τί ἄλλο εἶναι ὁ Μάκβεθ τὴ στιγμὴ ἐκείνη παρὰ τὸ οἰκτρὸ καὶ ἀνυπεράσπιστο θῦμα τῶν σκοτεινῶν του παρορμήσεων ; Τί ὅμως μᾶς ἔδωσε ὁ κ. Παπᾶς ἀνάλογα πρὸς τὸ ἔγκλημα καὶ πρὸ πάντων ἀνάλογα πρὸς τὶς τύψεις τοῦ ἥρωα τῆς φρικιαστικῆς αὐτῆς τραγωδίας ; Τί μᾶς ἔδωσε γενικά ἡ ὅλη παράσταση ;

Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Σαίξπηρ εἶναι ἔργο φρίκης καὶ τρόμου. Ἄνῃκει δηλαδὴ σαφῶς στὴν κατηγορία τῶν ἔργων τοῦ Γκράν Γκινιόλ.

Οἱ ἄνεμοι ποῦ φυσομανοῦν ὅλη τὴ νύχτα, ὁ ὄγκος τοῦ σκυθρωποῦ σιωπηλοῦ πύργου, ἡ ἄγρια μεσονύχτια ὥρα (γιατὶ ἀλήθεια τόσο δυνατὰ φωτισμένη ἢ σκηνή;) τὸ ρολοῖ ποῦ μετρᾷ τὸ χρόνο, τὸ νυχτοπούλι ποῦ μοίρεται, οἱ τερατόμορφες στρίγγλες μάγισσες μὲ τὸ ἀπαίσιμα μαγικά τους (ποῦ ἔγιναν μοῖρες ἐντελῶς ἐσφαλμένα), ὅλη τούτη ἡ ὑποβλητικὴ σκηνοθεσία πῶς συνέβηκε κι' ἄφησε ὡς αὐτὸ τὸ σημεῖο ψυχρὸ κ' ἀδιάφορο τὸ ἀκροατήριον ; Πῶς συνέβηκε ὥστε νὰ μὴ δοθεῖ καθόλου ἡ ἀτμόσφαιρα μέσα στὴν ὁποία κινιέται τὸ ἔργο αὐτό ; Γιατὶ οἱ ἠθοποιοὶ ἔμειναν ἔτσι ἀνειδοποίητοι γι' αὐτὸ ποῦ ἔκαναν ;

Κι' ὅμως ἂν εἶχαν κατορθώσει νὰ συντονιστοῦν μὲ τῆς τρομερῆς νυχτιᾶς τὰ συμβάντα καὶ ποῦ τὰ πραγματικά δέν ἦταν λιγώτερο φριχτὰ ἀπὸ τὰ φαντάσματα, τὸ ἀποτέλεσμα θά ἦταν ἐντελῶς, μὰ ἐντελῶς ἄλλο.

Ξεχωρίζω μὲ χαρὰ τὸν κ. Ζερβὸ στὸν ἐλάχιστον ρόλο του σὰν θυρωροῦ. Φωνή, τόνος, ἠθοποιΐα, ὅλα του στάθηκαν ἀξία τῆς Σαίξπηρίας τραγωδίας.